



Det Juridiske Fakultet

Juridisk metode

Professor dr.jur. Andreas Ehlers



Formål:

Alle kan skrive et virkelig godt metodeafsnit!



Afhandlingens kapitel 1 er udgangspunktet for hele afhandlingen

Typisk vil man i kapitel 1 have følgende med:

- Indledning (teaser, der leder op til problemformuleringen)
- Problemformulering
- Den anvendte metode
    - Generelle metodiske overvejelser
    - Bemærkninger til anvendelse af de enkelte retskilder
        - Hvilke retskilder anvendes?
        - Metodiske problemer knyttet til anvendelsen af de enkelte retskilder?
- Afgrænsning (nævn de ting du ikke har med og begrund hvorfor)
- Disposition (tag læseren igennem afhandlingen på 1,5 side)





1. Indledning

- Indledningen skal bruges som afsæt til problemformuleringen
- Forklar kort, hvad afhandlingen drejer sig om
- Forklar, hvorfor emnet er relevant
- Og forklar så, hvad det er for et problem inden for dette emne, som afhandlingen vil tage op.
- Indledningen kan skrives på 1000 forskellige måder
- Det afgørende er, at den leder læseren naturligt frem til afhandlingens problem
- Spørg dig selv, om læseren vil tænke "ja, det er helt sikkert et relevant emne og et relevant problem, som den studerende tager fat i"



2. Problemformulering

1. Identificerer et problem af faglig interesse

2. Afgrænser projektet

3. Styringsredskab
   - alle spørgsmål i projektforløbet skal besvares med henvisning til problemformuleringen
   - underspørgsmål at besvare
   - litteratur at indsamle og læse
   - metoder at anvende
   - idéer at forfølge
   - spørgsmål at stille ens vejleder
   - … osv





Den gode problemformulering

- … er kort, klar, præcis og af passende sværhedsgrad og afgrænsning

- … er problemorienteret (løse et bestemt problem) snarere end beskrivende (som en lærebog/håndbog)

- Vedrører et retligt problem, om hvilket der hersker en vis tvivl eller usikkerhed

- Lover ikke mere, end den kan holde (i bredden og i dybden) De fleste lover for meget







Spørg dig selv …

1. Er det rent faktisk et problem eller mere et emne?

2. Hvordan kan det konkretiseres og indsnævres?

3. Kan den tænkes at ”love for meget”?

4. Er den præcis eller kan den evt. misforstås?











3. Den anvendte metode

- Hvad er juridisk metode egentlig?
- Man kan beskæftige sig med metode på et meget abstrakt niveau, så det tangerer videnskabsteori (hvad er forudsætningerne for overhovedet at kunne bedrive jura som en videnskab)
- Men man kan også beskæfige sig med metode på et mere konkret niveau
- Problemet med de fleste afsnit om juridisk metode er, at det blot anføres, at der er tale om et **retsdogmatisk projekt**
    - Hvad menes herved?
    - Hvad betyder det konkret?
    - Siger intet om de metodiske udfordringer ved projektet, og hvordan de er blevet håndteret

Det gode metodeafsnit

Det gode metodeafsnit kunne fx se sådan ud:

- 4. Den anvendte metode
- 4.1. Almindelige overvejelser
    - Her kan man godt starte med at forklare, at der er tale om en retsdogmatisk afhandling, idet formålet er at beskrive gældende ret ud fra de almindligt anerkendte retskilder
    - Her slutter de fleste metodeafsnit, men hvorfor ikke gå skridtet videre og sige noget om, hvad der generelt kendetegner det "retskildesystem" (de retskilder), der anvendes i afhandlingen



- Hvad kendtegner retskildesystemet?
  - Fx præget af intens regulering eller ulovreguleret?
  - Måske stærkt påvirket af udviklingen i samfundet og opfattelsen af mennesket
    - Fx menneskeretsområdet
    - Fx erstatningsretten (erstatning for psykiske skader bliver mere og mere anerkendt som følge af udviklingen i den "almindelige" opfattelse af psykiske skader og udviklingen inden for lægevidenskaben
    - Spiller almindelige retsgrundsætninger/principper en stor rolle (fx erstatningsretten)
    - Hvad med soft law – har det betydning (direkte eller indirekte)



- Hvad betyder det for jeres afhandling, at retskildesystemet er, som det er?
  - Hvad betyder det for, hvilke retskilder der anvendes i jeres afhandling?
  - Hvad betyder det for den måde, I argumenterer på?
  - Det kan fx være, at det i vidt omfang er nødvendigt at inddrage de grundlæggende hensyn, der gør sig gældende på et bestemt område, når man skal forklare, hvad der er gældende ret
  - Det gør sig fx gældende i erstatningsretten:
    - Prævention, genopretning, floodgate-hensyn, efficienshensyn mv.



Eksempel på beskrivelsen af et retskildesystem

Fra "Om adækvanslæren i erstatningsretten, p. 29f):

- "Det er vanskeligt at beskrive det erstatningsretlige retskildesystem. Grundlæggende kan man dog formentlig sige, at det er karakteriseret ved tre ting: For det første kan retskildegrundlaget betegnes som polyfonisk. Med det menes, at de normer, der konstituerer erstatningsretten, udspringer af mange forskellige retskilder. Det gælder både de helt traditionelle kilder som offentlig regulering (love, bekendtgørelser, cirkulærer mv.), sædvaner (herunder branchekutymer) og retspraksis,men også en række andre kilder. Til sidstnævnte kategori hører først og fremmest privat regulering (fx formelle brancheregler), samt betragtninger om det gode samfund og det gode liv. Det er klart, at disse kilder tilsammen giver grundlag for, at der i almindelighed kan fremføres en flerhed (eller vel snarere en myriade) af argumenter til løsningen af erstatningsretlige
- spørgsmål."



”Det gælder ikke mindst i forhold til normeringen af det grundlæggende spørgsmål om adækvans, hvor argumenter fra næsten samtlige kilder kan få betydning. Det skulle gerne fremgå af især afhandlingens Del III. For det andet kan retskildegrundlaget betegnes som inkohærent og argumentativt. Hermed menes, at de retlige normer kun vanskeligt kan indordnes hierarkisk, ligesom de ofte vil være indbyrdes modstridende. Inkohærensen kan siges at være en naturlig følge af, at retten udspringer fra mange forskellige kilder i modsætning til én overordnet kilde. Dette giver i hvert fald – som iagttaget af Zahle – en god grobund for »interne modsigelser i det retlige materiale.« Mere konkret betyder den normative inkohærens, at den jura, som lægges til grund for afgørelsen af et bestemt problem, ofte vil være en slags syntese fremkommet ved en brydning af forskellige retlige normer. Dette karakteristikon er i særdeleshed prægnant i forhold til adækvansbedømmelsen.”



”For det tredje er det erstatningsretlige normsystem kendetegnet ved sin dynamik. Det kommer bl.a. til udtryk ved den måde erstatningsretten ændres og tilpasses udviklingen i den almindelige opfattelse af, hvordan interaktionen mellem mennesker bør foregå, og hvad man skal kunne gøres ansvarlig for. Eksempelvis har den af flere forfattere påpegede tendens til øget retliggørelse bidraget til udviklingen af erstatningsretten på denne måde. Det samme har fremvæksten af kommunikationssamfundet, der har gjort (og fortsat gør) det nødvendigt at tilpasse erstatningsretten til nye ansvarssituationer. Erstatningsrettens dynamik kan vel i virkeligheden lignes til sprogets, idet begge fænomener løbende tilpasser sig samfundsudviklingen, og den måde mennesker forholder sig til hinanden på. I sproget sker denne tilpasning bl.a. ved den gradvise inkorporering af nye ord (neologismer) i det samlede vokabularium. Endvidere kan man sige, at begge fænomeners dynamik er eksternt forankret (i netop samfundsudviklingen etc.) og derfor vanskelig at styre autoritativt.”



Og hvad betyder disse karakteristika så for argumentationen i afhandlingen?

- At man kan lægge vægt på retlige argumenter hentet fra mange forskellige retskilder (herunder forholdets natur – altså almindelige rimeligheds- og retfærdighedsbetragtninger) (jf. det polyfoniske karakteristikon)
- At der ved den konkrete fastlæggelse af adækvansgrænsen (hvor grænsen for erstatningsansvaret skal gå) ofte vil kunne opdyrkes flere (modstridende argumenter), der så skal afvejes over for hinanden (inkohærens og argumentativitet)
- At der ved den konkrete fastlæggelse af adækvansgrænsen skal tages hensyn til erstatningsrettens dynamik (fx hvordan den almindelige opfattelse i samfundet og lægevidenskaben påvirker fortolkningen af adækvanskriteriet ved psykiske skader)



Bemærkninger til de anvendte retskilder

4.2. Bemærkninger til de anvendte retskilder (eksempel)

- Generelt om lovgivning
  - I hvilket omfang anvendes denne retskilde?
  - Giver den anledning til nogle metodiske udfordringer?
  - Hvordan er de metodiske udfordringer blevet håndteret?
- Retspraksis
  - I hvilket omfang anvendes denne retskilde?
  - Giver den anledning til nogle metodiske udfordringer?
  - Hvordan er de metodiske udfordringer blevet håndteret?
- Litteratur
- Fremmed ret
- Soft law



Afgrænsning

- Forklar, hvad der ikke er med i afhandlingen og begrund hvorfor



Disposition

- Gå afhandlingen igennem på 1,5 side



Konklusion

- Svar på det spørgsmål, du har sat dig for at besvare, jf. problemformuleringen.

